

ŠIKANA

Definice:

- ▣ Říčan (dle Hartl, Hartlová) : Tělesné, psychické, nebo kombinované ponižování, případně týrání jedinců jinými. Nejčastěji ve vrstevnických skupinách.
- ▣ Kolář: Jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně týrá a zotročuje spolužáka či spolužáky a používá k tomu agresi a manipulaci
- ▣ Úzká hranice mezi škádlením a šikanou → znaky šikany: záměr, nepoměr sil, samoučelnost, opakování, oběť prožívá nepříjemně
- ▣ Škola, sportovní klub, armáda, pracoviště, rodina...

Stadia

- Zrod ostrakismu

- neoblíbenec, vyloučení ze skupiny, mírná forma, legrácky

- Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

- „ventil“, přitvrzuje se, dál záleží na postoji třídy k šikaně

- Vytvoření jádra

- Vznik „úderného jádra, spolupráce,

- Většina přijímá normy

- Přijaty normy agresorů, těžko se brání, šikanují i mírní žáci

- Totalita-absolutní šikana

- Otroci x otrokáři, systematické šikanování, ztratil se pocit viny

DĚLENÍ ŠIKANY

- Přímé a nepřímé
- Verbální a fyzické
- Aktivní a pasivní

RŮZNÉ FORMY ŠIKANY

- Verbální šikanování
- Fyzické šikanování
- Sociální manipulace
- Útoky na majetek
- Psychická manipulace

Verbální šikana →

- Mluvená, psaná, možnost anonymity
- Př: vyhrožování (násilím, po telefonu), vysmívání se, nadávání, urážení rodičů, zesměšňování...

Fyzická šikana →

- Nejnebezpečnější, ohrožení zdraví,
- Př: kopání, fackování, svlékání, pořezání, bodnutí kružítkem...

Sociální manipulace →

- Negativní zacházení s jedincem uvnitř určité sociální skupiny – okrajová pozice a podřízenost agresorům
- Př: nezdravení a ignorace, oběť musí odevzdat peníze, svačinu, čistit boty, jíst z podlahy...

Útoky na majetek →

- Manipulace s věcmi oběti, často k nim má citový vztah
- Př: braní peněz, sešitů, trhání oblečení....

Psychická manipulace →

- Duševní síly oběti jsou zlomeny a stává se závislá na agresorovi. Vyhledává jeho přítomnost. Plní jeho příkazy. Není schopen kritického zhodnocení situace a šikanu bere jako součást a nebrání se.

Agresoři

Profil agresora (Vaníčková)

- Tělesná zdatnost
- Touha dominovat a ovládat druhé
- Uspokojení z moci nad druhými
- Sebejistota, impulzivita
- Bezohledné prosazování se
- Zkušenost s tělesnými tresty
- Egoismus
- Strach z ohrožení sebepojetí
- Krutost
- Kázeňské přestupky

Agresoři

Kolář:

1. Typ: hrubý, primitivní, impulzivní
2. Typ: velmi slušný, kultivovaný
3. „Srandista“

Motivy:

- Touha po moci
- Radost z utrpení oběti
- Upoutání pozornosti
- Zabíjení nudy
- Motiv Mengeleho
- Žárlivost
- Vykonání něčeho velkého

Oběti

- Neexistuje univerzální typ oběti
- Téměř každá skupina si někoho najde, možno i nahodilý výběr
- Slabší a odlišní jedinci
- Slabí x silní x deviantní (Kolář)

Profil oběti (Vaníčková)

- Handicap
- Nedostatek sociálních dovedností
- Bázlivost
- Pasivita, sensitivita
- Nezájem o dětské hry
- Nízká obliba ve skupině
- Obava ze selhání
- Vyhýbání se konfliktnímu řešení
- Odlišnost